

**Konsekvensutredning – förslag
till kompletterande reglering i
förslag till föreskrifter om
behörighet att utföra vissa
arbetsuppgifter inom
tandvården**

2025-04-15

Dnr 4.1-10342/2025

Innehåll

1 Bakgrund.....	4
1.1 Gällande rätt	4
1.2 Bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på .	5
1.3 Det aktuella problemet och den förändring som Socialstyrelsen eftersträvar	5
1.4 Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas	6
2 Alternativa lösningar	8
2.1 De alternativ som finns för att uppnå förändringen	8
2.2 Fördelar och nackdelar med de olika alternativen	8
2.3 Det eller de alternativ som bedöms lämpligast och skälen till det	8
3 Konsekvenser av förslagen.....	10
3.1 Berörda av regleringen.....	10
3.2 Kostnader och intäkter för kommunerna	10
3.3 Kostnader och intäkter för regionerna.....	10
3.4 Konsekvenser för kommunala självstyret	10
3.5 Kostnader och intäkter för staten	11
3.6 Kostnader och intäkter för företag och andra enskilda.....	11
3.7 Konsekvenser för patienter	11
3.8 Barnkonsekvensanalys	11
3.9 Andra relevanta konsekvenser	11
3.10 Åtgärder för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader/begränsningar än nödvändigt för att uppnå syftet.....	12
3.11 Bedömning av om förslagen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU	12
4 Ikraftträdande, övergångsbestämmelser och informationsinsatser.....	13
4.1 Ikraftträdande	13
4.2 Övergångsbestämmelser	13
4.3 Informationsinsatser	13
4.4 Hur och när konsekvenserna av förslagen kan utvärderas	13

1 Bakgrund

Socialstyrelsen har i november 2024 remitterat förslag till föreskrifter om behörighet att utföra vissa arbetsuppgifter inom tandvården. Remisstiden gick ut den 7 januari 2025 och remissvaren analyseras för närvarande. Myndigheten har nu erfarenhet att det finns behov av kompletterande reglering för att tandläkarstudenter och tandhygieniststudenter som genomgår verksamhetsförlagd utbildning eller praktisk utbildning på ett lärosäte och de personer som enligt beslut av Socialstyrelsen gör praktisk tjänstgöring i syfte att få svensk legitimation som tandhygienist fortsatt ska kunna göra praktik såsom idag. Denna konsekvensutredning gäller endast de kompletteringar som föreslås till det tidigare remitterade förslaget.

1.1 Gällande rätt

Högskoleförordningen

Av 6 kap. 4 § högskoleförordningen (1993:100) och bilaga 2 till förordningen framgår vilka examina som får avläggas och vilka krav som ska uppfyllas för respektive examen (examensbeskrivning). Det framgår vad gäller tandläkarexamen att den uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 300 högskolepoäng. Vad gäller färdighet och förmåga för tandläkarexamen ska studenten:

- visa förmåga att självständigt diagnostisera och behandla sjukdomar och anomalier i tänder, munhåla, käkar och omgivande vävnader hos patienter i olika åldrar och med olika behov,
- visa förmåga att initiera och genomföra hälsofrämjande och förebyggande arbete inom tandvården för såväl individer som grupper av patienter,
- visa fördjupad förmåga att planera, leda, samordna och utveckla tandvårdsarbete,
- visa förmåga att utvärdera odontologisk vård, varvid särskild vikt läggs vid kvalitetssäkring,
- visa fördjupad förmåga till lagarbete och samverkan med samtliga personalgrupper inom tandvården, liksom med andra yrkesgrupper inom vård och omsorg, och
- visa förmåga att kritiskt och självständigt granska, bedöma och använda relevant information samt att på vetenskaplig grund diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar inom det odontologiska området.

Vad gäller tandhygienistexamen så uppnås den efter att studenten fullgjort kursfordringar om 180 högskolepoäng. Vad gäller färdighet och förmåga för tandhygienistexamen ska studenten:

- visa förmåga att självständigt och i samverkan med patienten initiera och genomföra hälsofrämjande och förebyggande arbete för såväl patienter som för grupper,

- visa förmåga att självständigt utföra orala undersökningar samt att utreda och analysera behov av insatser,
- visa förmåga att genomföra och utvärdera behandlingsinsatser,
- visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera åtgärder och behandlingsresultat med berörda parter samt i enlighet med relevanta författningar dokumentera dessa,
- visa förmåga till lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper, och
- visa förmåga att kritiskt granska, bedöma och använda relevant information samt förmedla sin kunskap till olika grupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

För tandläkarexamen och tandhygienistexamen ska också de preciserade krav gälla som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i examensbeskrivningarna.

Sammanfattningsvis så kan det konstateras att både tandläkarexamen och tandhygienistexamen innefattar praktiska moment. En tandläkarexamen innefattar bland annat att visa förmåga att självständigt diagnostisera och behandla sjukdomar och anomalier i tänder, munhåla, käkar och omgivande vävnader hos patienter i olika åldrar och med olika behov. En tandhygienistexamen innefattar bland annat att visa förmåga att självständigt utföra orala undersökningar och att utreda och analysera behov av insatser samt visa förmåga att genomföra och utvärdera behandlingsinsatser.

1.2 Bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Enligt 7 kap. 4 § patientsäkerhetsförordningen (2010:1369), PSF, får Socialstyrelsen meddela föreskrifter om skyldigheter för hälso- och sjukvårdspersonalen som behövs till skydd för människors liv, personliga säkerhet eller hälsa. Socialstyrelsen har använt sig av detta bemyndigande för att ta fram kompletterande reglering i förslaget om nya föreskrifter om behörighet att utföra vissa arbetsuppgifter inom tandvården.

1.3 Det aktuella problemet och den förändring som Socialstyrelsen eftersträvar

Som framgår under rubriken Bakgrund finns det behov av kompletterande reglering i det tidigare remitterade förslaget om föreskrifter om behörighet att utföra vissa arbetsuppgifter inom tandvården. Det är för att tandläkarstudenter och tandhygieniststudenter som genomgår verksamhetsförlagd utbildning eller praktisk utbildning på ett lärosäte och de personer som enligt beslut av

Socialstyrelsen gör praktisk tjänstgöring i syfte att få svensk legitimation som tandhygienist fortsatt ska kunna göra praktik såsom idag.

Socialstyrelsen har identifierat situationer där tandläkarstudenter eller tandhygieniststudenter genomgår praktisk utbildning eller personer som enligt beslut av Socialstyrelsen gör praktisk tjänstgöring utför de arbetsuppgifter som anges i Socialstyrelsens förslag till föreskrifter om behörighet att utföra vissa arbetsuppgifter inom tandvården.

Det är under grundutbildningen på studentklinik som drivs i statlig regi vid Karolinska institutet och Malmö universitets tandläkarprogram och folktandvårdens regi vid Göteborgs och Umeå universitets tandläkarutbildningar. Det gäller även tandhygienistutbildningarna vid Karlstad universitet och Högskolorna i Jönköping och Kristianstad då verksamhetsförlagd utbildning (VFU) sker i samarbete med regionerna/folktandvården för de olika utbildningarna.

Det gäller vissa tandläkarutbildningar för utländska tandläkare (KUT). Det vill säga för tandläkare utbildade utanför EU, EES och Schweiz (tredjelandstandläkare). Det förekommer vid Karolinska institutet, Göteborgs universitet och Malmö universitet som har VFU-verksamhet i kontrakterade regioner.

Det berör tandhygienister som gör praktisk tjänstgöring som en del av Socialstyrelsens väg till legitimation för tandhygienister utbildade utanför Sverige.

För ovanstående grupper krävs komplettering i de tidigare remitterad förslagen reglering för att de fortsatt ska kunna göra praktisk utbildning.

Det finns också situationer då personer utövar tandläkaryrket med ett så kallat särskilt förordnande (ett tillfälligt tillstånd för att få jobba i yrket) och utför de arbetsuppgifter som vi har föreslagit att reglera. Eftersom de har särskilt förordnande kan de fortsätta att utföra sin praktik såsom idag och de påverkas därför inte av det tidigare remitterade förslaget. Det gäller tredjelandstandläkare med beslut från Socialstyrelsen att göra praktisk tjänstgöring under sex månader, som en del i legitimationsprocessen och tandläkare som är utbildade inom EU/EES eller Schweiz som behöver göra en så kallad kompensationsåtgärd för att få legitimation som tandläkare. Det berör även utländska tandläkare som genomför en vidareutbildning/postgraduate-period.

1.4 Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas

Om inte nedanstående föreslagna kompletterande ändringar görs får inte tandläkarstudenter och tandhygieniststudenter som genomgår verksamhetsförlagd utbildning eller praktisk utbildning på ett lärosäte och de

personer som enligt beslut av Socialstyrelsen gör praktisk tjänstgöring i syfte att få svensk legitimation som tandhygienist genomgå praktisk utbildning såsom idag.

2 Alternativa lösningar

2.1 De alternativ som finns för att uppnå förändringen

Om de remitterade föreskrifterna om behörighet att utföra vissa arbetsuppgifter inom tandvården ska beslutas finns det inga andra alternativ än att införa nedanstående föreslagen kompletterande reglering om tandläkarstudenter, tandhygieniststudenter och de personer som enligt beslut av Socialstyrelsen gör praktisk tjänstgöring i syfte att få svensk legitimation som tandhygienist ska få utföra praktik såsom idag.

Socialstyrelsen föreslår att det i den kompletterande regleringen anges att tandläkarstudenter, tandhygieniststudenter och de personer som enligt beslut av Socialstyrelsen gör praktisk tjänstgöring i syfte att få svensk legitimation som tandhygienist får utföra vissa arbetsuppgifter under tillsyn av relevant legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal. Myndigheten har övervägt att införa en reglering som anger att tandläkarstudenter ska få utföra arbetsuppgifterna under tillsyn av legitimerad tandläkare och att tandhygieniststudenter och de personer som enligt beslut av Socialstyrelsen gör praktisk tjänstgöring i syfte att få svensk legitimation som tandhygienist ska få utföra arbetsuppgifterna under tillsyn av legitimerad tandhygienist, men funnit att olika arbetsuppgifter under utbildningarna kan kräva tillsyn av personer med olika legitimationsyrken. Vilket legitimationsyrke personen ska ha beror på vilken arbetsuppgift det gäller. Valet av tillsynsperson behöver utgå utifrån att uppnå en god och patientsäker tandvård.

2.2 Fördelar och nackdelar med de olika alternativen

Det är en stor fördel om tandläkarstudenter, tandhygieniststudenter och de personer som enligt beslut av Socialstyrelsen gör praktisk tjänstgöring i syfte att få svensk legitimation som tandhygienist får utföra praktik såsom idag. Dessa personer har behov av att få genomgå praktik under tillsyn av relevant legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal på de praktiska moment som ingår i utbildningen. Socialstyrelsen ser ingen nackdel med detta.

2.3 Det eller de alternativ som bedöms lämpligast och skälen till det

Socialstyrelsen har tidigare remitterat ett förslag gällande nya föreskrifter om behörighet att utföra vissa arbetsuppgifter inom tandvården. I dessa föreslagna föreskrifter regleras att tandläkare är behöriga att utföra vissa uppräknade

arbetsuppgifter. Vidare regleras att tandhygienister är behöriga att, inom sitt kompetensområde, utföra några av de listade arbetsuppgifterna. Myndigheten analyserar nu inkomna remissvar.

Socialstyrelsen föreslår nu kompletterande reglering i de tidigare föreslagna föreskrifterna eftersom det som ovan har beskrivits har framkommit att det finns behov av att införa ytterligare reglering för att tandläkarstudenter, tandhygieniststudenter och de personer som enligt beslut av Socialstyrelsen gör praktisk tjänstgöring i syfte att få svensk legitimation som tandhygienist ska få göra praktik såsom idag.

Socialstyrelsen föreslår därför att det i föreskrifterna anges att tandläkarstudenter som genomgår verksamhetsförlagd utbildning eller praktisk utbildning på ett lärosäte får utföra de arbetsuppgifter som tandläkare föreslås få utföra under tillsyn av relevant legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal.

Vidare föreslås att tandhygieniststudenter som genomgår verksamhetsförlagd utbildning eller praktisk utbildning på ett lärosäte och de personer som enligt beslut av Socialstyrelsen gör praktisk tjänstgöring i syfte att få svensk legitimation som tandhygienist får utföra de arbetsuppgifter som tandhygienister föreslås få utföra under tillsyn av relevant legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal.

3 Konsekvenser av förslagen

3.1 Berörda av regleringen

De som berörs av regleringen är vissa berörda lärosäten, regioner, vårdgivare, verksamhetschefer samt viss hälso- och sjukvårdspersonal, tandläkarstudenter, tandhygieniststudenter, de personer som enligt beslut av Socialstyrelsen gör praktisk tjänstgöring i syfte att få svensk legitimation som tandhygienist och patienter.

3.2 Kostnader och intäkter för kommunerna

Föreslagna kompletterande föreskriftsförslag innebär inga kostnader eller intäkter för kommunerna eftersom kommunerna inte bedriver tandvård.

3.3 Kostnader och intäkter för regionerna

Socialstyrelsen gör bedömningen att kompletterande föreskriftsförslag inte innebär några kostnadsmässiga konsekvenser för regionerna.

Det kompletterande föreskriftsförslaget möjliggör att tandläkarstudenter och tandhygieniststudenter som genomgår verksamhetsförlagd utbildning eller praktisk utbildning på ett lärosäte och de personer som gör praktisk tjänstgöring i syfte att få svensk legitimation som tandhygienist kan utföra praktik på samma sätt som idag. Förslaget innebär således ingen förändring i sak jämfört med hur det ser ut idag. Socialstyrelsen bedömer därför att förslaget inte kommer innebära några kostnadsmässiga konsekvenser för regionerna.

3.4 Konsekvenser för kommunala självstyret

Överväganden enligt 14 kap. 3 § RF

Den föreslagna kompletterande regleringen innebär ingen inskränkning i den kommunala självstyrelsen. Den föreslagna kompletterande regleringen möjliggör endast för regioner som är delaktiga i utbildningen för tandläkarstudenter och tandhygieniststudenter och de personer som enligt beslut av Socialstyrelsen gör praktisk tjänstgöring i syfte att få svensk legitimation som tandhygienist att få fortsätta att genomföra verksamhetsförlagd utbildning och praktisk tjänstgöring såsom idag.

3.5 Kostnader och intäkter för staten

Den kompletterande regleringen kommer inte att innebära några kostnader eller intäkter för staten. Berörda lärosäten kommer att genom den föreslagna kompletterande regleringen att få fortsätta ge praktisk utbildning såsom idag.

3.6 Kostnader och intäkter för företag och andra enskilda

Den kompletterande regleringen kommer inte att innebära några kostnader eller intäkter för företag eller enskilda jämfört med idag.

Socialstyrelsen bedömer att den föreslagna kompletterande regleringen inte kommer att påverka företagens konkurrensförmåga, arbetsförhållanden eller villkor i övrigt.

3.7 Konsekvenser för patienter

I och med den föreslagna kompletterande regleringen kommer utbildningarna till tandläkare och tandhygienist kunna innefatta praktiska moment såsom idag. Förslagen innebär även att de personer som enligt beslut av Socialstyrelsen gör praktisk tjänstgöring i syfte att få svensk legitimation som tandhygienist fortsatt kan få göra praktisk tjänstgöring såsom idag. Det kommer att gagna patienterna att blivande tandläkare och tandhygienister får praktik så att de på ett patientsäkert sätt kan utföra tandvården.

3.8 Barnkonsekvensanalys

Även barn som tandvårdspatienter kommer att gagnas av att blivande tandläkare och tandhygienister får praktik såsom idag. I övrigt bedömer Socialstyrelsen att den föreslagna kompletterande regleringen inte har någon särskild påverkan på barn.

3.9 Andra relevanta konsekvenser

Konsekvenser för Förenta Nationernas Agenda 2030

Förenta Nationerna (FN) har tagit fram mål för människornas och planetens välbefinnande, Agenda 2030. Målen ska bidra till en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling och vara uppnådda till år 2030 i världens alla länder. De föreslagna kompletterande bestämmelserna berör främst mål tre i Agenda 2030, God hälsa och välbefinnande. Att blivande tandläkare och

tandhygienister får utföra praktik bidrar till att god tandvård kan ges som i sin tur bidrar till god hälsa.

3.10 Åtgärder för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader/begränsningar än nödvändigt för att uppnå syftet

Socialstyrelsen ser inte några kostnadsmässiga konsekvenser av förslaget. Socialstyrelsen bedömer därför att kompletterande reglering inte kommer att medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än nödvändigt.

3.11 Bedömning av om förslagen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU

Förslagen bedöms inte ha någon betydelse för de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till den Europeiska unionen.

4 Ikraftträdande, övergångsbestämmelser och informationsinsatser

4.1 Ikraftträdande

Den kompletterande regleringen föreslås att träda i kraft den 1 januari 2026 såsom de tidigare föreslagna föreskrifterna.

4.2 Övergångsbestämmelser

Enligt Socialstyrelsens bedömning behövs det inte några övergångsbestämmelser.

4.3 Informationsinsatser

Socialstyrelsen kommer att genomföra informationsinsatser riktade till berörda aktörer vad gäller hela författningsförslaget, vilket även innefattar denna kompletterande del. Myndigheten kommer bland annat i samband med att det nya författningsförslaget beslutas sända information kring detta till samtliga remissinstanser. Det kommer troligtvis att ske under andra halvan av 2025. Myndighetens webbplats kommer även att uppdateras med det nya författningsförslaget. Vidare har Socialstyrelsen för avsikt att delta på den Odontologisk riksstämman i november 2025 för att informera om de nya föreskrifterna.

4.4 Hur och när konsekvenserna av förslagen kan utvärderas

Socialstyrelsen har en beslutad process för uppföljning av författningar. Syftet med processen är att säkerställa att Socialstyrelsens författningar (föreskrifter och allmänna råd) följs upp på ett systematiskt sätt. Målet med processen är att identifiera och analysera eventuella behov av ändringar i Socialstyrelsens författningar i syfte att säkerställa att författningarna uppfyller krav på att vara aktuella och ändamålsenliga. Den föreslagna författningen och denna kompletterande reglering kommer att följas upp i enlighet med denna process.

Målsättningen är att utvärderingen kan genomföras genom exempelvis dialog med aktörer som representerar olika delar av tandvården.

Socialstyrelsen har för avsikt att utvärdera förslagen fem år efter ikraftträdandet.

Kontaktperson

Agneta Calleberg

075-247 4015

agneta.calleberg@socialstyrelsen.se